
Odzivni urbanizem: pristopi za ustvarjanje človeku prijaznih mest in naselij / Responsive urbanism: Approaches to the creation of people-friendly cities and settlements

Author(s): Barbara GOLIČNIK

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 19, No. 1, Podoba mesta 1900:2000 / The image of the city 1900:2000 (2008), pp. 110-111

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/24920794>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

katere človek z referenčnimi točkami umešča oziroma identificira sebe. Teoretično se močno navezuje tudi na dognanja Lyncha in Ruskina, ki sta v svojih pionirskih raziskavah poskušala povezati človeško doživljanje in prostorske značilnosti in ugotavljala, da ljudje v svojih doživljajskih slikah poskušamo prostor strukturirati v urejen vzorec oziroma da poskušamo v okolje vnašati red. Avtorja na podlagi fenomenološke razlage prostora utemeljujeta pojem t. i. doživljajske krajine kot tiste prostorske dimenzije, ki poleg stvarnih (materialnih) prvin obsega tudi doživljanje ljudi – uporabnikov teh prostorov. Sledita ideji, da prostor (ang. *space*) postane kraj (ang. *place*), ko je prostorskim in materialnim elementom okolja dodano življenje – s pomeni, asociacijami in izkušnjami ljudi, ki se porajajo v vsakdanjih interakcijah s prostorom. Doživljajska krajina je torej prostorsko-doživljajska celota, ki jo sestavljajo naključni prostori in elementi, ki s stalno uporabo dobijo za ljudi določen pomen. Avtorja poudarjeno obravnavata tiste izkušnje, ki spodbujajo občutek pripadnosti prostoru (npr. soseski) in krepijo dobro orientacijo v prostoru. Človeško občutenje kraja kot zavedanja prostorskih dražljajev kategorizirata v štiri skupine: središče (ang. *centre*; nanaša se na doživljanje lokacije), smer (ang. *direction*; nanaša se na doživljanje zveznosti in razsežnosti), prehod (ang. *transition*; nanaša se na doživljanje spremembe) in območje (ang. *area*; nanaša se na okoljsko koordinacijo). Konceptualizirata jih v t. i. *model GDTA*, v katerem posamezne kategorije predstavljajo različne vidike doživljajske krajine, hkrati pa so neločljivo prepletene in lahko le skupaj podajo kompleksno in celotno sliko o doživljajski krajini. V operativnem smislu predlagata zbiranje podatkov na več načinov, od najbolj pavšalnega, ko prostor analizirajo za to izurjeni strokovnjaki, do neposrednega zbiranja informacij v pogovorih z uporabniki prostorov. Načini zbiranja podatkov, potrebnih za razkritje doživljajske krajine posameznika ali skupine ljudi, so podrobno razloženi, tudi na primerih.

Knjiga je pregledno razdeljena na več poglavij, ki bralca vodijo od teoretičnih osnov in zasnove metode prek tehnik zbiranja podatkov do primerov aplikacij v več tematsko različnih okoljih. Razumevanje koncepta doživljajske krajine, kot ga razvijata Thwaites in Simkins, je priporočljivo za vse načrtovalce in podrobne oblikovalce odprtih prostorov mest, saj tako lažje oblikujejo okolje, ki bo odzivno na potrebe in aktivnosti ljudi v njem, oziroma neposredno upošteva človeško merilo. Obravnavana tematika je bogato ilustrirana s fotografijami, shemami in tabelaričnimi prikazi, zaradi česar je branje še bolj zanimivo.

Dr. Matej Nikšič, univ. dipl. inž. arh.
Urbanistični inštitut Republike Slovenije
E-pošta: matej.niksic@uirsi.si

Barbara GOLIČNIK

Odzivni urbanizem: pristopi za ustvarjanje človeku prijaznih mest in naselij

Responsive urbanism: Approaches to the creation of people-friendly cities and settlements

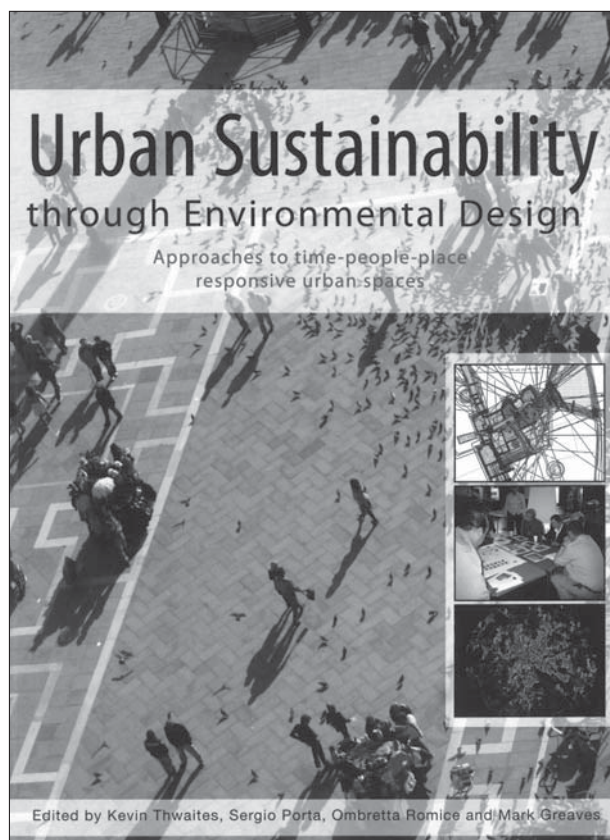
Naslov dela v izvirniku: Urban sustainability through environmental design: Approaches to time-people-place responsive urban spaces

Uredniki in avtorji: Kevin Thwaites, Sergio Porta, Ombretta Romice in Mark Greaves, Velika Britanija

Drugi avtorji: Nastaran Azmin Fouladi, Carole Després, Graeme Evans, Jo Foord, Hildebrand Frey, Barbara Goličnik, Florent Joerin, Vito Latora, Alice Mathers, Eugenio Morello, Aureo Nembrini, Peter Newman, Carlo Ratti, John L. Renne, Ian Simkins in Geneviève Vachon

Založba in leto izdaje: Routledge, 2007
[ISBN 978-0-415-39547-2]

Urban sustainability through environmental design: Approaches to time-people-place responsive urban spaces je nova znanstveno-strokovna knjiga na področju urbanističnega načrtovanja in oblikovanja. Je edinstveni primer literature, ki hkrati jasno podaja problematiko sodobnega načrtovanja mest oz. naselij in iskanja v smeri uresničevanja načel trajnostnega razvoja mest oz. naselij ter kritično osvetli tako ovire kot priložnosti na tej poti. Prispevki avtorjev temeljijo na zavedanju, da so mesta prostori, kjer je glavni uporabnik človek, in da je pomembno, da so zanj uporabni v dnevni rutini in v merilu 1 : 1.

Vsebinsko je knjiga razdeljena na tri dele. Prvi del je avtorski prispevek vseh urednikov in pod skupnim naslovom *Time-conscious urban design* obravnava tri podteme: *The unsustainable lasting of time-unconscious urban design*; *A common ground – space and place in Time-conscious urban design – clues to a starting point*. Avtorji postavljajo v izhodišče, da v današnjem družbenoekonomskem kontekstu in zaradi življenjskega sloga postajata čedalje pomembnejša čas in s tem povezana dinamika sprememb, zato je pomembno, da se na zakonitosti prostorsko-časovnih kontinuumov odziva tudi prostorsko načrtovanje, še zlasti kadar razmišljamo o vrednotah, kakovosti bivanja in merilih za usmerjanje urbanega razvoja.

Drugi del je naslovljen z *Analysis for the sustainable city* in obravnava vrsto različnih sodobnih pristopov, pomembnih za razumevanje, delovanje in razvoj mest, naselij in njihovih delov. Z različnih vidikov tako odgovarja na splošnejša vprašanja, kot so: Katere so tiste lastnosti mesta, ki podpirajo vzdržen družbenoekonomski razvoj in ob tem zagotavljajo ustrezno prostorsko in časovno mešanje? Kolikšne in katere potovalne razdalje omogočajo in zagotavljajo trajnostno obliko transporta? Kako oblikovati transportne sisteme, da upoštevajo tudi ranljivejša skupina uporabnikov, kot so otroci ali gibalno ovirani? Kako in s kolikšno natančnostjo

meriti družbene, ekonomske in ekološke ter okoljske rezultate urbanega razvoja? Kako in kdaj vključevati javnost v celoten proces načrtovanja in odločanja; ter tudi kako k sodelovanju pritegniti posamezne specifične uporabniške skupine? Kako različni vzorci in strukture urbane forme vplivajo na okoljske razmere, kot so poraba energije, vetrna poroznost ipd., ter na dobro počutje prebivalcev?

Predstavljeni pristopi se do vprašanj o zagotavljanju trajnostnega razvoja mest in naselij opredeljujejo tudi na precej podrobni ravni (na ravni lokacije), kot na primer: Do katere stopnje lahko središčnost in dobra dostopnost posameznih prostorov prispevata k njihovi privlačnosti, varnosti in živahnosti oz. pestri uporabi? Kako načrtovati in oblikovati odprte prostore, da postanejo prijaznejši do uporabnika, in kako posamezne prostorske značilnosti in členitve vplivajo na vzorce dogajanja v prostorih in dinamiko uporabe teh prostorov? Tretji del je sklep, ki zgoščeno povzame ugotovitve in poziva k novim strokovnim izzivom.

Knjiga je pregledno oblikovana in bralca s teoretičnimi osnovami in ilustracijami na dejanskih primerih seznani z dogajanjem v sodobnem mestu in s kompleksnostjo problematike načrtovanja mest in naselij. Z naborom različnih analitičnih pristopov, ki združujejo uporabo sodobnih informacijskih tehnologij in znanja tako družboslovnih kot tehničnih strok, ponudi načrtovalcem, planerjem in raziskovalcem pojavov v sodobnem mestu večplastno orodje za preverjanje ustreznosti rešitev in izboljšav. Knjiga je bogato opremljena s fotografijami, shemami in kartografskimi prikazi, s čimer še dodatno podpre obravnavane teme in bralca pritegne v poglobljeno razmišljanje. Odlikuje jo temeljit in aktualen izbor pomembnih virov in je pomemben prispevek k pregledu literature. Utemeljeno opozori tudi na to, da je v načrtovanju mest napočil trenutek, ko so postale pomembne raziskave, ki učinkovito merijo in napovedujejo (predvidevajo) različna dejanska dogajanja in trende, in da lahko urbanizem ob podpori sodobnih metod in tehnik z večjo gotovostjo dosega zelene rezultate.

Dr. Barbara Golčnik, univ. dipl. inž. kraj. arh.
Urbanistični inštitut Republike Slovenije
E-pošta: barbara.golcnik@uir.si